

Hur syns barn och familjernas delaktighet i systemisk praktik?

MSV- Praktikforskning
Edith Kortekangas
Ida Malmberg
Petra Schauman
Datum: 2.2.2024

Magisterprogrammet i samhällsvetenskaper, Helsingfors universitet

Sammandrag

Fakultet: Statsvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors Universitet

Utbildningsprogram: Magisterprogrammet i samhällsvetenskaper

Studieinriktning: Socialt arbete

Författare: Edith Kortekangas, Ida Malmberg och Petra Schauman

Arbetets titel: Hur syns barn och familjernas delaktighet i systemisk praktik?

Arbetets art: Praktikforskning

Månad och år: Februari 2024

Sidantal: 38

Nyckelord: Systemisk praktik, barn- och familjesocialarbete, delaktighet, utmaningar

Sammandrag: Vår praktikforskning om klienternas och familjers delaktighet i den systemiska praktiken fokuserar på Västra Nylands välfärdsområde och är en del av projektet Multiprax. Syftet med praktikforskningen är ta reda på hur den systemiska praktiken tillämpas i dagsläget inom barn- och familjesocialarbete samt inom barnskyddet och vilka behov socialarbetare och handledare ser inför framtiden gällande den systemiska praktiken. Som teoretisk utgångspunkt har vi använt oss av ett socialekologiskt perspektiv, vilket ser individen som en del av sitt sociala nätverk. Studiens material baserar sig på två gruppintervjuer med team som arbetar, eller har arbetat med den systemiska praktiken och en intervju med en familjeterapeut som deltagit i de systemiska veckomötena. Intervjuerna har varit semistrukturerade och vi har analyserat dem med kvalitativ innehållsanalys. På basen av intervjuerna drar vi slutsatsen att den systemiska praktiken är krävande för de anställda och att det finns flera utmaningar med arbetssättet. Enligt intervjuerna fanns det också fördelar för klienten även om arbetarna inte tyckte att delaktigheten ökat nämnvärt. Systemiska praktiken ansågs också vara mera nyttigt för klienter inom öppenvården än för klienter som är omhändertagna och bor på anstalt. Resultatet presenteras i sin helhet i kapitel 6 och i den avslutande diskussionen, kapitel 8.

Innehållsförteckning

1. Inledning:	4
2. Bakgrund	5
2.1 <i>Den systemiska praktiken inom barnskydds- och familjearbete</i>	5
2.1.1. Bakgrund till den systemiska verksamhets sättet.....	5
2.1.2 Den systemiska praktiken.....	5
2.2 <i>Multiprax</i>	8
2.3 <i>Förra årets praktikforskningsrapporter om ämnet</i>	8
3. Forskningsfrågorna, centrala begrepp och teoretisk bakgrund	11
3.1 <i>Forskningsfråga</i>	11
3.2 <i>Centrala begrepp</i>	11
3.2.1 Delaktighet	11
3.2.2 Omhändertagna klienter	12
3.2.3 Barn- och familjesocialt arbete	12
3.3 <i>Teoretisk bakgrund</i>	12
4. Forskningsmaterial och analysmetod	13
4.1 <i>Forskningsmaterialet</i>	13
4.2 <i>Analys av forskningsmaterialet</i>	15
4.3 <i>Avgränsning av forskningen</i>	16
5. Forskningsetiska frågeställningar	16
6. Hur delaktigheten tog sig uttryck i intervjuerna	18
6.1 <i>Veckomötets roll i formandet av delaktighet</i>	18
6.2 <i>Familjeterapeuternas perspektiv om delaktighet</i>	21
6.3 <i>Delaktighet inom öppenvården och vid placering utanför hemmet</i>	25
6.4 <i>Framtida utvecklingsmöjligheter för delaktigheten inom den systemiska praktiken</i>	28
7. Forskningen som praktikforskning, hur resultaten kan tillgodogöras	31
8. Avslutande diskussion	33
Källor	36
Bilagor:	38
<i>Intervjufrågor</i>	38
<i>Samtyckesblankett</i>	38

1. Inledning:

Den mångprofessionella systemiska verksamhetssättet har implementeras i Finland sedan 2017 och väcker blandad respons inom barnskyddet och det familjesociala arbetet (Aaltio & Isokuorti, 2019). Eftersom arbetsmetoden är rätt ny, är det intressant att forska i hur metoden förändrar arbetssättet och vilka dess fördelarna är. För att bättre kunna förstå vad som förändrats i det sociala arbetet med den systemiska praktiken, har vi valt att fokusera på klienternas och familjers delaktighet under veckomötena.

Vår praktikforskningsrapport om den systemiska praktiken ingår i Helsingfors universitets kurs, Praktikforskning. Vår rapport ingår i forskningsprojektet Multiprax, vilket är ett större forskningsprojekt som strävar efter att få en helhetsbild av den systemiska praktiken inom barnskydd, barn- och familjeservice samt eftervård inom välfärdsområdet. Mera information om Multiprax hittas i kapitel 2.2.

Syftet med vår forskningsrapport är ta reda på hur den systemiska praktiken tillämpas i dagsläget inom barn- och familjesocialarbete samt inom barnskyddet i Västra Nylands välfärdsområde och vilka behov socialarbetare och -handledare ser inför framtiden gällande den systemiska praktiken. Som teoretisk utgångspunkt har vi använt oss av ett socialekologiskt perspektiv, vilket ser individen som en del av sitt sociala nätverk. Studiens material baserar sig på två gruppintervjuer med team som arbetar, eller har arbetat med den systemiska arbetsmetoden, och en intervju med en familjeterapeut som deltagit i de systemiska veckomötena med det andra teamet. Intervjuerna har varit semistrukturerade och vi har analyserat dem med kvalitativ innehållsanalys.

Efter denna inledning följer information om systemisk praktik, Multiprax och tidigare rapporter om ämnet. I kapitel 3 går vi igenom centrala begrepp, teori och i kapitel 4 berättar vi om vårt forskningsmaterial och hur vi analyserat det. I kapitel 5 tar vi upp etiska frågor i och själva analysen av materialet ingår i kapitel 6. I kapitel 7 tar vi upp information om praktikforskning och hur vi kommer att delge materialet. Rapporten avslutas med avslutande diskussion i kapitel 8.

Vi är intresserade av ämnet eftersom den systemiska praktiken blir allt vanligare inom barnskydds-, och det familjesociala arbetet. Edith Kortekangas har dessutom gjort sin praktik på familjevården på barnskyddet och varit anställd för anstaltvården inom barnskyddet inom Västra Nylands välfärdsområde.

2. Bakgrund

I följande avsnitt går vi igenom vad den systemiska arbetsmetoden är, vad som redan kommit fram av dess implementering i Finland, Multiprax forskningsprojektet som vi är en del av, och vad som redan framkommit från elevarbeten inom praktikforskningskursen förra året.

2.1 Den systemiska praktiken inom barnskydds- och familjearbete

2.1.1. Bakgrund till den systemiska verksamhetssättet.

I Finland ledde mordet på Vilja- Eerika 2012 till att kravet på att utveckla barnskyddets arbetsmetoder ökade. Rapporten som gjordes efter incidenten kom fram till att systemet var byråkratiskt, kortsiktigt, att det fanns ett stort utbyte av arbetskraften, systemet hade dåligt fungerande preventiva tjänster och att klienterna inte hördes tillräckligt. Dessutom var tjänsterna splittrade, klientmängden per arbetare för stor och det fanns en brist på erfaren arbetskraft. Socialarbetare ansåg i enkäter att det inte var möjligt att göra ett etiskt hållbart arbete, eftersom resurserna var för små. Jämförelsevis med Storbritannien, Norge och Kalifornien hade finska socialarbetare dubbelt mera klienter än sina utländska kolleger (Aaltio & Isokuortti, 2019, s). Meningen var att utveckla ett bättre system både för klienterna och arbetarna som skulle råda bot på dessa brister. (Aaltio, 2022.)

2.1.2 Den systemiska praktiken

Den systemiska arbetsmetoden utvecklades 2007 av Isabelle Trowler och Steve Goodman, som var ledande socialarbetare i Hackney, London. Utgångspunkten var att kombinera barnskydd och familjeterapi för att tillsammans med barnet och familjen kunna hitta en långsiktig lösning på problemen. Goodman och Trowler skrev inte en direkt manual utan beskrev flera idéer, värderingar och teorier samt grundade en organisation (Morning Lane Associates) som erbjöd skolning i dessa riktlinjer (Aaltio, 2022).

Liksom den engelska metoden, ser den finska versionen familjen som en helhet, där alla delar påverkar varandra. Metoden strävar efter att ge psykosocialt och praktiskt stöd åt hela familjen och hjälpa dem att samarbeta sinsemellan. För varje klient eller familj sammanställs ett team som ska garantera det stöd som familjen och barnet behöver och vill ha. Systemet poängterar dialog var arbetare och klienterna tillsammans fokuserar på klientens resurser och långsiktiga lösningar, istället för på problem (Yliruka, 2023).

Ett finskt systemiskt team kan bestå av 6–8 arbetare, en konsulterande socialarbetare som leder teamet, en eller flera socialarbetare som ansvarar för barnets behov, en eller flera socialarbetare eller socionomer som ansvarar för familjens behov, en familjeterapeut och en koordinator (Yliruka, 2023). Idealet är att gruppen ska vara permanent och kunna dela ansvaret för klient fallen sinsemellan. Ett större team har potentiellt mera lösningsidéer. Till arbetsgruppen hör inte föräldrarnas individuella socialarbetare utan fokus är på barnet och familjens dynamik. Teamet ska enligt metoden hålla veckovisa möten då klienternas situation evalueras (Aaltio & Isokuorti, 2019).

Enligt en engelsk undersökning om effekterna i Storbritannien, ökade metoden mängden klientmöten och gruppen kunde bättre handskas med plötsliga krissituationer. Dialogen mellan klienter och socialarbetare blev bättre och tilliten för åtgärderna ökade, när klienterna förstod vad som eftersträvades (Aaltio & Isokuorti, 2019). Även i Finland förväntades den systemiska praktiken tillföra bättre relationer inom familjen och mera kollegialt stöd för arbetarna (Aaltio, 2022).

En finsk pilotundersökningen från 2019 kom ändå fram till att metodens implementering i Finland varit utmanande. Organisationsförändringen gavs inte tillräckligt med resurser och utbildningen av metoden uppfattades som bristfällig. Framst försvårades arbetet av för stora klientmängder och byråkrati (Aaltio & Isokuorti, 2019). En socialarbetare i Finland kunde ha dubbelt mera klienter än sin engelska kollega (Aaltio, 2022). Enligt 45% av respondenterna saknades tillräcklig information för att kunna implementera arbetsmetoden. Vissa team saknade personal som koordinatörer, eller familjeterapeuter medan andra team hade för många socialarbetare. Arbetsrollerna inom teamet hade blivit oklara och arbetarnas utbyte minskade på teamets stabilitet (Aaltio & Isokuorti, 2019. Aaltio, 2022).

De respondenter som lyckades förverkliga den systemiska metoden, ansåg att metoden gav dem en mångsidigare möjlighet att granska familjens situation och minskade på förhastade beslut. I många fall indikerade respondenternas svar att metoden endast delvis tagits i bruk. Trots att mängden möten med till exempel barnklienter ökade, ökade inte den positiva klientresponen. Aaltio (2022) poängterar att mängden möten inte garanterar en tillitsfull relation mellan ett barn och dess socialarbetare, om socialarbetaren inte är van att handskas med barn. Hälften av respondenterna upplevde att metoden ökade arbetsmängden. Många upplevde ändå att metoden borde vidareutvecklas och mera skolning borde erbjudas.

Även veckomötenas funktion delade respondenternas åsikter. En del ansåg att familjen borde tas med medan andra upplevde att det räckte med att arbetarna diskuterade familjens situation. Trots det ville 4/5 respondenter fortsätta med metoden (Aaltio, 2022). I synnerhet familjeterapeuten upplevdes som en värdefull del av teamet (Aaltio & Isokuortti, 2019).

Eftersom metoden var mera tidskrävande än de metoder som utnyttjats tidigare, ledde det till att familjerna utvaldes noggrannare. Socialarbetare estimerade att alla klienter inte fick lika mycket uppmärksamhet men att de som togs upp under veckomötena, fick bättre service. Tyvärr ökade inte tiden socialarbetare satt på att träffa klienter trots den nya metoden (Aaltio & Isokuortti, 2019).

En annan insikt som kom fram i rapporten var att socialarbetare mötte mera aggression från klienternas sida när de arbetade systemiskt jämfört med när de arbetade som tidigare (Aaltio & Isokuortti, 2019).

I slutledningen av Aaltios doktorsavhandling från 2022, skriver hon att metoden inte ledde till önskat resultat och att det inte finns bevis på att den systemiska arbetsmetoden är bättre än tidigare metoder, varken ur klienternas eller arbetarnas synvinkel. Genomförandet av metoden försvårades av modellens oklarhet, för lite skolning, för höga klient mängder, stort utbyte av arbetare och avsaknaden av ledningens stöd (Aaltio, 2022).

Enligt THL:s nätsidor om systemiskt barnskyddsarbete har skolning, nätverksmöten och material erbjudits ända fram till år 2022. I dag upprätthåller organisationen ett register på utbildade mentorer som intresserade kan kontakta (Yliruka, 2023).

2.2 Multiprax

Vår forskning är en del av det tvååriga Multiprax forskningsprojektet som strävar efter att ge en helhetsbild av den systemiska praktiken inom barnskydd, barn- och familjeservice samt eftervård inom tre olika välfärdsområden. Forskningen vill bland annat utreda hur forskningsbaserad kunskap implementeras i det praktiska arbetet och dokumentera det. Forskningen fokuserar delvis på hur det gemensamma språket och värderingar syns på olika nivåer, hur barnets delaktighet realiserar och dokumenteras, hur det systemiska förhållningssättet syns i samskapandet av vardagskunskap och hur effekterna av systemisk praxis syns inom de olika verksamhetsområdena. Forskningsmaterialet samlas in i sin helhet genom enkäter, intervjuer och dokument under åren 2023–2024. Genom att utreda professionellas, familjers och barns erfarenheter om den systemiska praktiken, vill undersökningen belysa dagsläget i barnskyddet och familjeservicen inom tvåspråkiga välfärdsområden.

Studien bygger på ett långt samarbete mellan universitet, högskolor, kompetenscenter, kommuner och välfärdsområden. I forskarteamet ingår forskare från Helsingfors universitet, Åbo universitet och Novia. Tillsammans bidrar arbetsgruppens delar med gedigen forskningserfarenhet och stark kunskap om arbetet inom social- och hälsovården. Forskningen är finansierad av social- och hälsoministeriet. Forskningen fokuserar särskilt på Jakobstad, Hangö och Pargas som representerar tvåspråkiga kommuner som implementerar den systemiska arbetsmetoden inom barnskyddet (Julkunen, 2022).

2.3 Förra årets praktikforskningsrapporter om ämnet

Året 2022–2023 gjorde magisterstuderandena Nylund och Rosendahl en forskningsrapport inom Multiprax, som ingick i kursen praktikforskning. De utförde två gruppintervjuer inom barn- och familjesocialarbetet samt barnskyddets eftervård med socialarbetare och socialhandledare i norra distriktet i Österbottens välfärdsområde.

Vi tar också upp Hänninen och Purhonen praktikrapport från 2022, om hur veckomötena upplevdes i barnskyddets öppenvård i Helsingfors eftersom deras arbete tangerar ämnet.

Nylunds och Rosendahls forskningsfråga var: Systemiskt arbetssätt inom barn- och familjesocialarbete samt eftervård - *En studie kring arbetssätt och visioner ur socialarbetares och socialhandledares perspektiv* (Nylund & Rosendahl, 2023).

Deras mål var att kartlägga hur den systemiska arbetsmetoden används inom enheterna, klienternas delaktighet och vad respondenterna uppfattar att utmaningarna och utvecklingsområdena är. Ur deras rapport framgår det att teamet för barn- och familjesocialarbete i Österbottens norra distrikt håller möten var tredje vecka. Förutom det permanenta teamet med fyra socialarbetare och fyra socialhandledare, kan även andra medlemmar som en familjeterapeut och yrkesutövare som är delaktiga i familjens liv delta. Teamet upplevde inte att de behövde en koordinator. På mötena deltog familjen inte utan delgavs vad som diskuterats på mötet efteråt. Förutom dessa möten, togs klientfallen kort upp veckovis på möten med ett mindre team, var endast socialarbetare och socialhandledare var närvarande (Nylund & Rosendahl, 2023).

Inom barnskyddets eftervård hade den systemiska arbetsmetoden inte ännu implementerats men meningen var att metoden skulle tas i bruk inom de kommande fem åren. Tidigare kunde metoden inte utnyttjas eftersom det inte fanns tillräckligt med personal. Trots att metoden inte ännu användes, berättade respondenterna att vissa värderingar redan var vanliga, till exempel att bemöta klienten respektfullt, att fokusera på klientens styrkor och vara medvetna om att klienten är en del av ett nätverk (Nylund & Rosendahl, 2023).

Metoden var rätt ny i Österbotten och upplevdes ännu som lite komplicerad. Till exempel svarade respondenterna att delaktighet kan vara svårt att implementera eftersom det inte är ett egenvärde i att alla experter ska träffa familjen eller barnet. Det är viktigt att klienterna har mest kontakt med den personal hen relaterar bäst till. Alla ungdomar inom eftervården upplever inte heller att de har behov av tjänster. Ibland behöver också barnets perspektiv få mera plats, än de vuxnas, i synnerhet om de vuxna har stora problem. En av respondenterna kommenterar ändå att barnets situation inte blir bättre om de vuxna inte får hjälp. Arbetet baserar sig ändå på frivillighet vilket gör att delaktigheten är väldigt viktig. Ingen klient kan tvingas ta emot stöd. Genom att uppmärksamma skapandet av en bra relation ökar klientens tilltro till stödet hen kan få. Många gånger tar personalen kontakt och erbjuder hjälp. Även om klienten inte tar emot hjälpen i stunden, kan hen ta kontakt senare (Nylund & Rosendahl, 2023).

I Purhonens och Hänninens rapport om hur veckomöten fungerade i barnskyddets öppenvård, fick de svar att delaktigheten ökade och arbetarna var verkligen nöjda med metoden fast det i början rådde många oklarheter gällande metoden. Det största fördelarna var att det fanns tid att fördjupa sig i familjers situation och det kollegiala stödet. Det var lättare att hitta lösningar i grupp och hålla familjens hopp uppe (Purhonen & Hänninen, 2022).

Respondenterna inom barn- och familjesocialarbetet i Österbotten, upplevde att det systemiska sättet hade bidragit till att arbetet blivit mera lösningsfokuserat jämfört med tidigare problembaserat fokus. Det hade också blivit naturligare att ta upp klientens styrkor (Nylund & Rosendahl, 2023).

Som utmaningar nämndes att barn- och familjesocialarbete i Österbotten hade för stora klient mängder för att alla fall kunde behandlas under mötena. Nu prioriterades fall som kört fast eller gav upphov till oro. Utmaningen med att ta med klienter på mötena var att hitta en gemensam tid och plats som skulle passa både familjer och teamet. Dessutom ansågs att ett team på åtta personer var avskräckande för familjen.

Nackdelen med att inte ha med familjer på systemiska möten var att klienterna ibland hade avvikande åsikt om de åtgärder som föreslagits. Å andra sidan tog respondenterna upp oron över att familjemöten kunde utmynna i bråk mellan familjemedlemmarna, i fall de hade skilda åsikter om vad som var bra för barnet eller vägrade själv att ta emot hjälp.

Respondenterna upplevde också att det inte funnits tillräckligt med tid att sätta sig in i metoden eftersom implementeringen korrelerade med övergången till välfärdsområden. Alla barn- och familjesocialarbetsgrupper inom området hade inte övergått till den systemiska arbetsmetoden vilket innebar att koordinering mellan områden blivit svårare. Dessutom saknade eftervården en terapeut, varför de behövde utnyttja köptjänster (Nylund & Rosendahl, 2023).

I Purhonens och Hänninens rapport upplevdes i synnerhet familjeterapeuten som en central del av metoden. Respondenterna svarade också att modellen infört en klar mötesordning vilket underlättade arbetet eftersom alla visste sin roll. I början hade metoden dock verkat svår och att det tog tid att hitta ett fungerande arbetssätt. Slutledningen i rapporten var att respondenterna var

positivt inställda till veckomöten och upplevde att den dialogiska arbetsmetoden ökat klienters delaktighet (Purhonen & Hänninen, 2022).

I Österbotten önskade respondenterna mera utbildning och “boosterdagar” eftersom arbetsmetoden ännu upplevs som oklar. På det hela taget var respondenterna ändå positiva till metoden och önskade fortsätta med det (Nylund & Rosendahl, 2023).

3.Forskningsfrågorna, centrala begrepp och teoretisk bakgrund

3.1 Forskningsfråga

Vår forskningsfråga är: Hur syns barn och familjernas delaktighet i systemisk praktik?

Genom intervjuerna ville vi ta reda på om delaktigheten ökat för klienterna. Klienters delaktighet är ett sätt att utvärdera om kvaliteten av arbetet inom barnskyddet och anstaltsvården ökar. Eftersom rapporten efter mordet på Vilja-Eerika 2012 visade att klienterna inte hördes tillräckligt och att systemet därför inte svarar på deras behov, anser vi att delaktigheten har en enorm betydelse. Vi ville även höra om intervjudeltagarnas framtida behov eller utvecklingsidéer för systemisk praktik. Förhoppningsvis kunde denna studie vara till nytta för utvecklingen av den systemiska praktiken.

3.2 Centrala begrepp

3.2.1 Delaktighet

Institutet för hälsa och välfärd beskriver delaktighet på politisk, samhälls- och individnivå. Delaktighet på individnivå beskrivs som en upplevelse av att höra till en grupp som känns betydelsefull för en själv. I gruppen uttrycks delaktigheten som ömsesidig respekt och ömsesidigt förtroende samt möjlighet att påverka inom gruppen. Delaktighet på samhällsnivå beskrivs som att möjligheter och rättigheter tillgodoses samt att människorna behandlar varandra jämlikt. Delaktighet på politisk nivå innebär åtgärder för att öka människornas deltagande och delaktighet i samhället (THL, 2020).

3.2.2 Omhändertagna klienter

Ett omhändertagande innebär att det är myndigheterna som ansvarar för vården och uppfostran av barnet. Ett barn kan omhändertas ifall det finns stor fara för hens hälsa och utveckling på grund av uppväxtförhållandena eller barnets eget beteende. Omhändertagande kan dock endast arrangeras ifall det är för barnets bästa och om åtgärderna inom öppenvården inte varit tillräckliga (Lastensuojelu.info, u. å.).

3.2.3 Barn- och familjesocialt arbete

Barn- och familjesocialt arbete utförs grundat på socialvårdslagen (2014/1301). Arbetets uppgift är att arbeta med barn och familjer som inte behöver barnskydd, men ändå behöver stöd. Inom barn- och familjesocialt arbete är det barnen som är klienten, fastän familjen är målgruppen. Klientskapet är frivilligt.

3.3 Teoretisk bakgrund

Denna studie använder sig av ett socialekologiskt perspektiv som teoretisk referensram. Det socialekologiska perspektivet beskrivs i Paynes bok *Modern teoribildning i socialt arbete*. Ekologisk praktik beskrivs som en praktik som utvecklats utifrån systemteoretiska idéer (Payne & Nilsson, 2015). Systemteorin går ut på att individer anses vara en del av system och även inbegripa andra system vilket innebär att den kan integrera sociala och psykologiska aspekter. Då det kommer till sociala frågor är systemperspektivets syn mestadels att arbetet med individer går ut på att få dem att passa in i den rådande sociala ordningen (Payne & Nilsson, 2008).

Att se sociala och ekologiska system som oskiljaktiga, komplexa adaptiva system erbjuder ett alternativt perspektiv för att studera utmaningar som härrör från interaktioner mellan människa och natur. Det betonar att förstå hur egenskaper på makronivå uppstår från interaktioner på mikronivå och vikten av interaktioner i flera skalor över tid och rum. I enklare termer erkänner den socialekologiska teorin kopplingen mellan mänskliga och naturliga system, deras förmåga att anpassa sig och utmaningarna med att förutsäga och kontrollera dem. Interaktioner inom social-ekologiska system är ofta icke-linjära, vilket innebär att små förändringar kan ha stora och överraskande effekter. Detta kan resultera i oväntade omorganisationer i systemet, så kallade

regimskiften. Dessutom har socialekologiska system inte tydliga gränser på grund av omfattande interaktioner med den bredare miljön. (Biggs et al., 2021).

Ekologisk praktik betonar exempelvis vikten av att se på framtiden och identifiera möjligheter i situationer, inte bara fokusera på det nuvarande tillståndet. Detta perspektiv, liknande feministisk teori, lyfter fram positiva kopplingar mellan individer och deras miljöer. Ekologisk praktik argumenterar även mot att inte se relationen mellan individer och miljö som en dikotomi, utan det förespråkas i stället ett integrerat perspektiv med hänsyn till människors hela livskontext.

Praktiken tar också upp vikten av att omfamna kulturell och etnisk mångfald för en rikare social miljö samtidigt som man varnar för splittrade tillvägagångssätt (Payne & Nilsson, 2015).

Eftersom socialekologiska system anses vara en typ av komplexa adaptiva system, innebär detta att den består av många sammankopplade delar som interagerar på oförutsägbara sätt, vilket leder till systemomfattande mönster. Dessa system kan anpassa sig till förändrade förhållanden, lärande och självorganisering som svar på inre eller yttre påtryckningar. Ett exempel på denna anpassningsförmåga ses i adaptiv styrning, där individer samarbetar under kriser.

Socialekologiska system är dessutom kontextberoende, vilket innebär att systemet förändras när dess kontext förändras. Lärande och erfarenhet kan leda till utveckling av strategier som kan återupplivas när det behövs. Orsak och verkan i socialekologiska system är som sagt komplexa och inte linjära, vilket gör många nya systemegenskaper i sig oförutsägbara (Biggs et al., 2021).

4. Forskningsmaterial och analysmetod

4.1 Forskningsmaterialet

Materialet till denna forskning har samlats in genom att vi utfört tre semistrukturerade intervjuer. Vi använde oss av en intervjuguide med färdiga frågor som tangerade vår forskningsfråga om hur barn och familjers delaktighet syns inom den systemiska praktiken. Det har även funnits möjlighet för respondenterna att tala fritt om sådant som de velat belysa under intervjun. För att analysera materialet har vi använt oss av kvalitativ innehållsanalys.

Forskningens intervjuer har bestått av två gruppintervjuer på ca en timme med team av socialarbetare inom barnskyddet samt barn- och familjesocialarbete i Västra Nylands välfärdsområde.

Den första gruppintervjun gjordes på finska med ett team som främst arbetar med ungdomar som bor på anstalt och gjordes på deras kontor. Idag består teamet av flera socialarbetare samt en ledande socialarbetare. Enheten ansvarar för de barn som blivit omhändertagna och placerade på barnskyddsanstalter.

Den systemiska praktiken har använts inom teamet sedan år 2018. Teamets familjeterapeut har även jobbat med teamet sedan den systemiska praktiken togs i bruk. Teamet har systemiska veckomöten varannan vecka.

Den andra intervjun gjordes på svenska med en utbildad familjeterapeut som fungerat som utomstående familjeterapeut i två olika kommuner under cirka två års tid, 2021–2022.

Klientfallen kom främst från det familjesociala arbetet. Intervjun gjordes på teams.

Den tredje intervjun bestod av en gruppintervju och gjordes på finska. Teamet vi intervjuade bestod av två socialarbetare varav den ena var den ledande socialarbetaren, en socialhandledare samt en familjearbetare. De har gjort integrerat socialt arbete, men detta kommer att ändras vid början av 2024. Teamet berättar att de gått en skolning för den systemiska praktiken hösten 2020 som fortsatt en del år 2021. En av respondenterna berättade även att hen börjat arbeta i teamet för två år sedan och därmed inte har någon skolning för den systemiska praktiken, men att hen ändå deltagit i de systemiska veckomötena. Teamet berättade även att de inte för tillfället har systemiska veckomöten, men att de använde dem under en period mellan våren 2021 och våren 2022. Under den tiden hade de systemiska veckomöten varannan vecka. Orsaken till varför de inte just nu använder sig av systemiska veckomöten var tidsbrist. Det var meningen att metoden skulle tas i bruk på nytt efter årsskiftet.

Intervjuerna vi gjorde med teams bandades in via teams och även på mobil som var inställd i flygplansläge. Genom att ha flera inspelningar ville vi säkerställa att vi verkligen fick intervjuerna inspelade, ifall det uppkom tekniska problem. Efter att vi säkerställt att inspelningen av teamsintervjun lyckades, förstörde vi intervjun som spelats in på mobil.

Edith Kortekangas, Ida Malmberg och Petra Schauman har alla deltagit i intervjuerna. Vi har alla ansvarat för att leda och transkribera en intervju per man.

Intervjuerna har sparats i Helsingfors Universitets molntjänst för att garantera att endast forskarna har tillgång till dem.

Båda gruppintervjuerna skedde på finska och vi har bibehållit språket i citaten i enlighet med vår handledare Ilse Julkunens förslag. I samband med transkriberingen av materialet har vi även lämnat bort utfyllnadsord. Efter att vi sammanställt analyserna skilt för sig, skrev vi en gemensam analys om vad som framkom i intervjuerna. Respondenterna har haft möjlighet att bekanta sig och kommentera de enskilda analyserna, vilket till exempel familjeterapeuten utnyttjade.

Vi har under skrivprocessen av rapporten systematiskt delat in olika rubriker sinsemellan, så att alla skribenter bidragit med lika mycket text.

Under skrivandets gång har vi samarbetat mycket över zoom och Whatsapp och även haft ett gemensamt dokument online, där vi kunnat skriva på vår rapport. Detta har gjort det möjligt för oss att ständigt läsa de andra skribenternas texter och att kunna diskutera om eventuella förändringar och korrigeringar. Det har även varit hjälpsamt att ha tre olika infallsvinklar för att kunna skapa en så bra rapport som möjligt. Samarbetet inom gruppen har varit smidigt.

4.2 Analys av forskningsmaterialet

För att analysera intervjumaterialet har vi använt oss av kvalitativ innehållsanalys. Efter att materialet transkriberats har vi genom kodning tematiserat materialet för att kunna upptäcka helheter och samband (Brinkman & Kvale, 2018). Kodningen av texterna har utförts genom att använda atlas.ti, vilket är ett datorprogram för att analysera kvalitativa data. Syftet med tematiseringen som genomförts utifrån kodning, har varit att kunna lokalisera de ämnen och teman som är relevanta för forskningsfrågan (Juhila, 2022).

Vi har använt oss av ett induktivt tillvägagångssätt i innehållsanalysen. Detta innebär att vi inte på förhand har bestämt vilka teman som skall uppkomma ur forskningsmaterialet. Vi har dock som en del av vår forskningsfråga lagt särskild vikt vid att koda aspekter i texten som hade att göra med delaktighet.

4.3 Avgränsning av forskningen

Studien har utförts som en del av Multiprax-projektet. Vi har utgått ifrån Västra Nylands välfärdsområde och alla våra respondenter arbetar inom detta välfärdsområde. Detta är en märkbar avgränsning eftersom vi inte gör någon jämförelse med ett annat välfärdsområde som innefattas i Multiprax-projektet. Eftersom vår forskning är en del av Helsingfors universitets kurs inom praktikforskning, ansåg vi att det inom ramarna för denna kurs var bäst att koncentrera oss på ett välfärdsområde. Det har tidigare (Nylund & Rosendahl, 2022) utförts en praktikforskning inom Multiprax, gällande den systemiska praktiken. Denna forskning avgränsades till det norra distriktet av Österbottens välfärdsområde. Vi ansåg att det fanns en vikt i att forska i hur den systemiska praktiken används och fungerar i ett annat välfärdsområde. I denna forskning jämför vi dock inte våra resultat med de som uppkom i Nylunds & Rosendahls forskning, utan vi koncentrerar oss på att undersöka hur den systemiska praktiken fungerar i Västra Nylands välfärdsområde. Västra Nylands välfärdsområde är ett av Finlands största välfärdsområden och därav har vi behövt begränsa oss till en specifik del av välfärdsområdet i våra intervjuer.

Vi har velat belysa delaktigheten hos barn och familjer inom den systemiska praktiken både genom att göra gruppintervjuer med socialarbetare men även genom att skilt intervjua en familjeterapeut som varit närvarande under de systemiska veckomötena. Vi har under hela forskningens gång velat belysa hur barnets och familjens delaktighet tar sig uttryck inom den systemiska praktiken. Vi har även varit intresserade av att forska i hur det systemiska verksamhets sättet används i ett stort välfärdsområde av olika mindre enheter som ännu söker sin form inom den nya organisationen.

Vi har avgränsat våra intervjuer till respondenter som jobbar inom barnskyddet samt med familjesocialt arbete, eftersom vi varit intresserade av att undersöka barns delaktighet inom det sociala arbetet.

5. Forskningsetiska frågeställningar

De etiska frågorna har varit närvarande under hela forskningsprocessen. I planerandet av vår praktikforskning, under förverkligandet av forskningen samt vid rapporteringen av resultaten har de etiska frågeställningarna beaktats. För att ta hänsyn till forskningens etik har vi strävat efter att

följa principerna för god vetenskaplig praxis som definierats av TENK (2023) och bygger på tillförlitlighet, ärlighet, uppskattning och ansvar. Forskningsprojektet Multiprax har erhållit forskningstillstånd som även täcker vår praktikforskning. Vi har dock förbundet oss med en etisk försäkran till forskningsprojektet. Denna etiska försäkran innebär att vi lovat att inte missbruka mottagen information, vi håller den konfidentiell och presenterar resultat på ett sätt som förhindrar identifiering av individer. Detta säkerställer att inga klienter, patienter, deras anhöriga eller Västra Nylands välfärdsområde skadas. Forskargruppen använder endast information för den godkända forskningen, följer EU:s dataskyddsbestämmelser samt följer etiska principer, forskningsvillkor och instruktioner från Västra Nylands välfärdsområde. Forskargruppen rapporterar omedelbart ifall av datasäkerhetsbrott till FUI-enheten i Västra Nyland ifall. Vi godkänner även att namnet på studien samt organisationen av studieförfattarna publiceras på Västra Nylands välfärdsområdes hemsida.

Det finns fyra olika områden som diskuteras inom de etiska riktlinjerna för forskare, nämligen informerat samtycke, konfidentialitet, konsekvenser och forskarens roll. Eftersom vi använder oss av intervjuer som forskningsmaterial är ett stort fokus på att intervjuerna utförs etiskt korrekt. Informerat samtycke innebär att de intervjuade ska informeras om forskningens syfte, hur forskningen är upplagd samt vilka eventuella fördelar eller risker som finns ifall man väljer att delta i forskningen. Den intervjuade ska dessutom delta frivilligt och har rätten till att avbryta deltagandet när som helst (Kvale et al., 2014).

Respondenterna anonymitet tryggas genom att följa goda etiska spelregler och dataskyddsbestämmelser, det bör dock påpekas att en hundra procent anonymitet inte kan garanteras. Om det finns risk för att deltagarna kan identifieras, bör deltagarna godkänna att informationen publiceras (Kvale et al., 2014). Respondenterna har innan intervjuerna fått höra informationen om studien verbalt och skrivit under eller godkänt en samtyckesblankett. Underskrift av samtyckesblanketten innebär att respondenterna bekantat sig med hur vi kommer att gå till väga i vår praktikforskning, godkänner villkoren och därmed väljer att delta i forskningen. För att undvika risken att deltagarna kan identifieras har vi i citaten använt oss av koder där varje respondent framstår med en siffra istället för deras namn.

Med konsekvenser menas att vi som forskare varit tvungna att bedöma fördelarna och nackdelarna som respondenterna kan hamna ut för ifall de deltar i forskningen. Med forskarens

roll eller forskarens integritet menas att den är avgörande för hållbarheten och kvaliteten i de etiska beslut som görs under forskningen. Dessa fyra områden är mycket viktiga att ta i beaktande då man utför forskning (Kvale et al., 2014). I utförandet av vår praktikforskning har vi därför beaktat alla dessa etiska aspekter.

6. Hur delaktigheten tog sig uttryck i intervjuerna

I vår studie undersöker vi hur systemisk praktik används idag i Västra Nylands välfärdsområde. Vi har valt att lägga vårt fokus vid hur barns och familjers delaktighet tar sig uttryck som en del av systemiska praktiken.

Den systemiska praktiken används på olika sätt vid de enheter som vi undersökt. Vår redovisning för hur den systemiska praktiken tar sig uttryck i enheterna utgår ifrån de intervjuer vi gjort med socialarbetare inom barnskyddet (anstaltsvården) samt barn- och familjesocialarbete. I intervjun med respondenter som jobbar med barn som är placerade på anstalt deltog även deras familjeterapeut. Nedan redovisar vi för forskningens resultat om hur klientens delaktighet syns och kan tas i beaktande i praktiken.

6.1 Veckomötets roll i förandet av delaktighet

Båda teamen vi intervjuade hade samlats till systemiska veckomöten varannan vecka. Ett av teamen använder sig inte för närvarande av de systemiska veckomötena, p.g.a. resursbrist. Det framkom att det alltid fanns fall som kunde behandlas under mötena, men att det ofta behövde vara genomtänkt ifall ett fall behandlades där klienterna närvarade. I båda teamen fanns det utrymme att behandla alla de fall som respondenterna hade behov av att lyfta fram.

Jos on joku case joka mietityttää ja haluaa jakaa, se lähtee siitä työntekijän tarpeesta. (R1)

Det ansågs inte ändamålsenligt att klienterna skulle delta i mötena bara för att öka delaktigheten eller genom att öka klientens känsla av att bli hörd, utan det var även av stor vikt i vilket skick klienten eller hans nätverk befann sig i. Det var viktigt att ställa frågan ifall det verkligen skulle gynna klienten att vara med på plats.

Även när det kom till veckomötena gick det att se skillnad mellan de olika teamen. Teamet som jobbade med barn som ännu bodde hemma, fann att veckomötena var av mera nytta som en plats där klienter kunde mötas med professionella.

Mä ajattelen myös että se yleinen keskustelu, että he saa osallistua ja kuulla miten ammattilaiset keskustele heidän perheen tilanteesta, niin se on osa sitä osallisuutta. Yleensä asiakkaat kuulee vaan niitä omia työntekijöitä...siinä oli laajempi porukka ja mitään keskustelua ei käyty sen asiakkaan selän takana, ja usein oli kyllä niin että muut ei tienneet siitä keisistä tai mikä se kymys on, että tavallaan se tuotiin siinä esille. Sitten mä ajattelen myös että se valmistautuminen siihen viikkokokoukseen oli myös asiakasta osallistavaa, eli ylipäätään valmistautuminen, kerrottiin etukäteen että mitä siellä tulee tapahtumaan ja sit sukupuun tekemisestä tuli mun mielestä poikkeuksetta aina hyvää palautetta. (R2)

Medan teamet som jobbade med omhändertagna barn oftare behövde fästa vikt och uppmärksamhet vid i vilket skick deras klienter befann sig i och ifall det var ändamålsenligt att bjuda med klienterna på möten. Det framkommer tydligt att viljan absolut finns av att inkludera klienterna i det systemiska mötet men att en dialog ständigt behöver föras om hur klienterna kan och skall inkluderas för att det på bästa sätt skall gynna alla som medverkar. Många föräldrar kan till exempel befinna sig i ett sådant tillstånd, p.g.a. sjukdom, mentala svårigheter eller andra utmaningar att det inte nödvändigtvis skulle vara gynnsamt att ha dem med på möten. Det går klart och tydligt att urskilja att respondenterna arbetar med en medvetenhet om att deras klienter är del av ett större system där olika saker hör ihop och behöver balanseras tillsammans vilket är kännetecknande för den socialekologiska teorin.

Meidän pitää aina vain vähän pohtia missä kunnossa kukin on, niin että se on mielekästä kaikille olla täällä, tää on aikamoinen konklaavi sitten kun me kaikki ollaan täällä. Ja usein jos on kriisi tilanne niin ei oo sit ihan paras hetki ajelluttaa ketään tänne (viikkokokoukseen). Vanhemmatkin voivat olla hauraita ja joutuu aina vähän arvioimaan. (R3)

Veckomötets funktion ifrågasattes speciellt av teamet som jobbade med omhändertagna barn. Teamet ansåg att veckomötet blir lite som något påklustrat man behöver göra, och att det inte uppfyller någon speciell funktion. Detta berodde till stor del på att teamet jobbade i en intensiv dialog med varandra gällande klientfall under hela arbetsveckan. Det systemiska veckomötets roll

som en plats av delaktighet eller informationsgång sågs inte som speciellt relevant, mycket på grund av att arbetet med barn som är omhändertagna skiljer sig från arbetet med barn som bor hemma med sina familjer på de sätt som nämnts tidigare. Det arbete som respondenterna redan bedriver är relativt systemiskt och respondenterna ger en bild av att plattformen för att se till att delaktighet sker inte nödvändigtvis behöver eller ska vara just dessa systemiska veckomöten. Familjeterapeuten och att få delge och höra från socialhandledare på anstalterna anses vara det som ger mest mervärde med mötena.

väitän että me täällä laitoshoidossa keskustellaan asiakas asioista paljon keskenämme, meillä on kerran viikossa tiistai aamuisin tiimi jossa siihen on ihan varattu aikakin mutta kun se tarve siihen keskusteluun on koko aika tuolla meidän toimistolla, keskustelemme siis koko aika toistemme kanssa ja me tiedämme aika paljonkin toistemme asiakas asioita ja periaatteessa meillä toimii se systeemisyyys siis sinällään ehkä jopa syvemmällä kuin siellä avohuollossa, jonka takia mustakin tuntuu että tää on vähän laastari toimintaa tämmöinen viikkokokous. (R3)

Trots att just veckomötenas funktion ifrågasattes som ett viktigt verktyg för att förbättra arbetet och delaktigheten, visar det sig att just det teamet, ändå jobbar starkt systemiskt i sitt sätt att tänka och processa klientfall. Det framkommer även att speciellt i arbetet med omhändertagna barn som är placerade utanför hemmet, är arbetet till sin natur systemiskt eftersom ett ständigt mångprofessionellt samarbete är närvarande. Så en viss kritik mot just veckomötena var inte synonymt med att det inte skulle ha existerat ett systemiskt sätt att arbeta på. Detta kan ses i t.e.x en av respondenternas svar:

Tää on niin suunnitelmallista työtä ja meillä on samat asiakkaat koko ajan, me ollaan niin sisällä näiden asiakkaiten elämässä ja se tapahtuu koko ajan et ei me voida odottaa jotain viikkokokousta parin viikon päästä, vaan me eletään siinä hetkessä rinnalla koko ajan. (R2)

Speciellt det mindre teamet som jobbade med klienter inom öppen vården ansåg även att arbetsmetoden var mycket arbetsdryg, med många olika moment som behövde planeras in inför veckomötet. Detta hade lett till att detta team inte för närvarande samlades till veckomöten eller använde sig av den systemiska praktiken på ett aktivt sätt. Dock såg det även att veckomötena hade viss positiv effekt för klienterna i form av att de t.e.x. var nöjda efter mötet.

kyl mul on silleen kun mä seurasin, niin melkein kaikki asiakkaat oli tosi tyytyväisiä kokouksen jälkeen.
(R4)

Respondenterna anser dock i genomsnitt att själva de systemiska veckomötena inte har lätt till en större delaktighet för klienterna eller deras familjer.

Kuulaanko, asiakkaalle tarkoittaa että tuleeko kuuluksi, niin teknisesti voi tulla kuuluksi mutta tuleeko asiakkaalle silti tunne että tulee kuulluksi, tuleeko hänelle tunne että tulee ymmärretyksi, usein me ymmärretään asiakkaita mutta ollaan heidän kanssa eri mieltä, niin se lopputulema voi olla että hänellä on tunne että häntä ei ole kuultu tai hänellä ei ole sitä kuulluksi tuntemisen tunnetta kun emme tee niinkuin hän on pyytännyt kun olemme täällä niin vahvasti tuen ja kontrollin rajamailla. (R3)

6.2 Familjeterapeuternas perspektiv om delaktighet

Familjeterapeuten har en unik inblick i vad den systemiska praktiken innebär i praktiken för alla involverade. På grund av detta ville vi ta upp deras erfarenheter under en skild rubrik. I följande stycke finns citat från alla intervjuer men främst från den första gruppintervjun och den andra individintervjun.

En av orsakerna till att den systemiska praktiken utvecklades var att kombinera barnskyddet med familjeterapi för att bättre kunna hitta en långvarig lösning på klientens problem (Aaltio, 2022, s.24–25). Hela den systemiska praktiken är också lösningsfokuserad vilket är en central del av den socialekologiska teorin (Payne & Nilsson, 2015).

Till skillnad från tidigare arbetsmetoder och mångprofessionellt samarbete, är att familjeterapeuten är med på veckomötena.

I båda gruppintervjuerna ansåg de andra teammedlemmarna att familjeterapeuten var en resurs. Som utomstående har hen ett unikt perspektiv att se både metoden, samarbetet både mellan yrkespersonalen och till klienten. Samtidigt hade familjeterapeuten ingen förhandsinformation om klientfallen eller fick veta hur det gick för klienterna efter veckomötet.

Båda familjeterapeuterna, framhävde att de systemiska praktiken handlar om något mycket större än en konkret verksamhetsmetod. Den systemiska praktiken innebär ett paradigmskifte från en mera individcentrerat perspektiv, till att se individen som en relationell varelse. Familjeterapeuten i den första gruppintervjun uttryckte sig så här:

Mä ajattelen muutenkin myös että tämä ei ole menetelmä vain aika iso paradigman muutos koko juttu ja musta se on varmaan aika iso myös työntekijän näkökulmasta ottaa sellainen uus paradigma käyttöön, mä ajattelen ett tämä on mullekin perheterapeutina, olen sillä tavalla ammattilainen tällaisessa asiassa mutta tämä on itsellekin hirveen iso juttu, valtameren laivat ovat isoja ja ne kääntyvät hitaasti. (R5)

Familjeterapeuten i individintervjun berättade att hens erfarenhet är att det ofta är effektivare med familjeterapi än individterapi eftersom deltagarna i nätverket kan stöda varandra i förändringsprocessen. Att behandla individens problem i relation till hens nätverk följer den socioekologiska teorins ideal som ser individen som är en del av sitt nätverk (Payne & Nilsson, 2015).

Familjeterapeuten i individintervjun lyfte också fram hur ovanligt ett relationellt förhållande är i dagens samhälle.

Sedan tänker jag filosofiskt sätt, att jag funderar att, vårt samhälle, social- och hälsovården är så fruktansvärt individcentrerad, att det här med att ha ett relationellt perspektiv och ta familjen med, är jätte ovanligt. På något sätt är det här en annorlunda kultur gentemot så mycket annat. Så själv är jag sån här, som ni märker, skulle jag nästa vara missionär för dialog och dialogiskhet och familjerektionella perspektiv. Så jag tänker på det här att var har man annars det här relationella perspektivet? (R6)

I vardagen syns den systemiska praktiken som en arbetsattityd. Familjeterapeuten i gruppintervjun uttryckte sig så här:

Perheterapeutina sanoisin että se systeemisyy on juuri niissä pienissä asioissa, omissa henkilökohtaisissa kokemuksissa, jaetussa informaatioissa, taikka kokemuksissa ja tiedossa. (R5)

Att ta i bruk den systemiska praktiken med veckomöten och klara roller hade inte varit enkelt för någondera teamet. Respondenten i individintervjun ansåg att det varit en utvecklingsprocess för kommunerna att lära sig använda metoden så bra som möjligt i deras egen kontext. I början krävdes det ett sätt att tänka och mod för att ta med klienterna till de systemiska mötena.

Sin egen roll under mötet beskrev respondenten både som att uppmärksamma det goda i teamets samarbete och det goda i familjedynamiken eller klientens liv. Det kunde betyda att familjeterapeuten lyfte fram det goda som redan gjorts eller som syntes i relationen mellan

socialarbetare och klient. På frågan om vad som var svårast för familjeterapeuten svarade respondenten i individintervjun så här:

Så min främsta utmaning som utomstående familjeterapeut, var att fundera på vad jag kan komma med som faktiskt är till nytta. Vad är för annorlunda och vad är lagom annorlunda som man har nytta av. (R6)

I bästa fall innebar denna position, som respondenten kallade "not knowing", det vill säga en möjlighet att se en synvinkel som resten av det systemiska teamet inte sett eller kommit på själv.

Respondenten upplevde att det fanns flera fördelar med den systemiska praktiken. I synnerhet i en liten kommun, upplevde hen att det var nyttigt att arbeta multiprofessionellt och använda alla resurser i kommunen för att hjälpa klienten. Hen upplevde också att praktiken underlättade evaluerandet av arbetet.

En effekt är att man tydligare än tidigare funderar att hur kan man jobbar bättre eller vad är det vi gör och varför, och vad är det som inte funkar och vad funkar och särskilt här. (R6)

Hen berättade också att möjligheten att öka det dialogiska mellan de professionella blev lättare eftersom alla samlades kring samma bord. Fördelen med ett mångprofessionellt team var att tillsammans söka positiva lösningar för klientens eller familjens utmaningar.

Trots att båda familjeterapeuterna var positivt inställda till metoden upplevde båda respondenterna att det fanns utmaningar med att arbeta systemiskt. Familjeterapeuten i gruppintervjun påpekade att det är viktigt att förstå för vem mötena hålls, att det behöver stöda både klienten men också arbetarna.

Delaktigheten, menade hen, är en fördel endast om det leder till något:

että pyydetäänkö me ihmiset tänne ja sanotaan että nyt täällä on vähän kuin open mic ilta, ajattelen myös sitä ihmistä itseään ja kuinka se häntä hyödyttää, viekö se työtä mitä ihmiset tekevät millään tavalla eteenpäin. (R5)

Respondenten i individintervjun poängterade att det är viktigt att höra klienten men det finns en skillnad på att ha ett respekterande och lyssnande förhållningssätt och att veta vad som är realistiskt och möjligt. Utmaningen i det andra teamet var att många gånger kom inte klienten själv, utan hans förälder eller handledare från anstalten till mötet, vilket gjorde det omöjligt att garantera klientens delaktighet.

Trots att den systemiska praktiken utgår från att förstärka det hoppfulla istället för att fokusera på problemen har metoden sina utmaningar. Om det är 10 professionella som ska hjälpa en klient, kan det vara utmanande att skapa en bra maktbalans på veckomötet. Fördelen är att klienten blir sedd och hörd av många, men att det kan kännas lite överväldigande för klienten att berätta om sina utmaningar åt så många, menade familjeterapeuten som samarbetat med det andra teamet. Ibland kunde också mängden idéer bli ett problem.

det kommer så himla många synvinklar och en del av dem är inte så jätte nyttiga, eller vad ska vi säga, en del av dem landar inte. (R6)

Då behövde familjeterapeuten ta tag i de synvinklar som var väsentligare än andra. Hen styrde också diskussionen där reflekterandet höll på för länge.

och att veta att när ska vi sluta reflektera, när är reflekterandet inte mera nyttigt, när kommer det för mycket. (R6)

Båda familjeterapeuterna upplevde att arbetssättet var positivt och potentiellt ökade dialogen mellan de involverade men att metoden var krävande både för förmannen och teamet. Den största fördelen för klienterna var att de kunde få positivt stöd och att arbetarna kunde hänvisa till diskussionen senare på till exempel följande sätt:

Hej, minns ni att vi på det systemiska teamet talade om det här eller det här. Vad jag har kunnat se betyder det att det betyder mera arbete på förhand, men kanske underlättar i efterskott. (R6)

Hur nyttigt teamet upplevde att det var att ha en familjeterapeut med på mötena berodde också på hur bra hen var på sitt arbete. Det andra teamet berättade att de hade erfarenhet av två olika familjeterapeuter och menade att:

No mä ainakin koen että se perheterapeutti on avainasemassa. Pitäis olla sellainen perheterapeutti joka pystyy jotenkin nappaamaan sitä ja ehkä antaa sitä oivallusta sosiaalityöntekijälle. (R5)

Familjeterapeuten har en unik position att se hur samarbetet mellan yrkespersonalen och klienten fungerar under de systemiska mötena. Däremot kan de inte avgöra hur effektivt arbetet är på långsikt eftersom de inte ser följderna av mötet. Familjeterapeuterna vi intervjuade upplevde att klient delaktighet fanns, men de kunde inte avgöra om delaktigheten ökat när den systemiska praktiken tagits i bruk. Av samma orsak kunde de inte heller realistiskt estimeras om det mångprofessionella arbetet blivit bättre. Däremot poängterade familjeterapeuten från den första gruppintervjun att diskussionen blivit mera dialogisk under de år hen varit med. Helt klart är familjeterapeutens roll central i arbetssättet men familjeterapeuten kan endast stöda i stunden. §

6.3 Delaktighet inom öppenvården och vid placering utanför hemmet

Vi intervjuade respondenter som arbetar både med barn som är omhändertagna samt med barn som är klienter inom barn- och familjesocialt arbete. Båda teamen hade använts sig av veckomöten varannan vecka. En familjeterapeut hade närvarat vid båda teamens veckomöten. Ett av teamen använde sig inte av systemisk praktik just nu p.g.a. resursbrist.

Det framkom speciellt i intervjun med respondenterna som jobbar med barn som är omhändertagna och placerade utanför hemmet, att systemisk praktik inte alltid är ett speciellt ändamålsenligt arbetssätt. Inställningen till hur väl det systemiska verksamhets sättet med veckomöten kunde inkludera klienterna i arbetet varierade stort beroende på ifall socialarbetaren arbetade med omhändertagna barn eller med barn som var klienter inom öppenvården eller familjesocialt arbete.

Ollaan monesti todettu että tää ei ihan meidän työhön sovi koska meidän kaikki asiakkaat on sijoitettu ja perheet on eri tavalla mukana lapsen elämässä ja tavoite ei ole perheen toiminnan parantaminen välttämättä aina. Laitos on hyvin iso osa lapsen ja perheen elämää. (R2)

Många av respondenterna som arbetade med omhändertagna barn som bor på anstalt, hade tidigare jobbat på barnskyddets öppenvård och konstaterar att den systemiska praktiken är av större nytta och användning där. Typiska verktyg inom systemisk praktik, som att t.ex. rita upp barnets släkträd ansågs mera ändamålsenligt i arbetet med klienter som ännu bor hemma med sina föräldrar och där målet är att barnet skall fortsätta bo hemma.

Respondenterna nämner att deras roll i klientens liv är på många sätt alldeles annorlunda än inom barnskyddets öppenvård och familjesocialarbetet. Respondenterna måste närvara vid skolmöten, psykiatermöten, läkarmöten m.m. Beslut gällande bland annat särskilt stöd m.m. kan inte göras utan att socialarbetaren är närvarande. Alla dessa faktorer leder till att respondenterna är involverade på många områden i sina klienters liv, vilket leder till att arbetet inte kan göras på något annat sätt än genom att granska det ur ett mera holistiskt och systemiskt perspektiv. Den systemiska praktiken syns alltså tydligt i arbetet men kritiken riktar sig mer till de "påklistrade" funktionerna inom den systemiska praktiken som till exempel veckomötena. Veckomötena blir en till extra sak att göra för att uppfylla den systemiska praktikens ramverk.

Det framkommer tydligt att anstalten har en så viktig roll i barnets liv och i skötandet av barnets ärenden att socialarbetarens arbete med familjen inte har samma funktion som till exempel inom barnskyddets öppenvård eller inom familjesocialarbete. Anstalten är en viktig aktör i relation till barnets anhöriga eftersom anstalten är närvarande i barnets alldagliga liv på ett annat sätt än socialarbetaren.

Toki työskennellään perheiden kanssa joku enemmän, joku vähemmän mutta pääosa siitä työstä jota perheiden kanssa tehdään on se työ mitä laitos tekee, meidän rooli on enemmän olla palveluiden koordinoija ja suurten linjojen vetäjä... Avohuollossa se on tietyllä tavalla hyvin erilainen maailma, se on se kohta missä kukaan ei ole huostassa ja tavoite että ei menisikään, ja ne perheet on vielä yhdessä ja perheiden kanssa työskennellään...se on erilaista ja eri tarkoituksiin toimivaa asiaa, riippuen siitä missä organisaatiossa täällä lastensuojelussa työskentelee. (R2)

Även teamet som arbetar med barn som är klienter inom öppenvården och familjesocialt arbete är tankarna om systemisk praktik som modell försiktigt kritiska.

Ajatus siitä että sytyily ois jotenki lastensuojelun tai ylipäättänsä sosiaalipalveluitten valtavirtaa, että tää ois se yks ja ainoa työskentelymalli niin aattelen että se on aika utopistinen, et jotenki täytyy olla erilaisia vaihtoehtoja ihmisille, koska viranomaisten kanssa työskentely herättää niin paljon tunteita ja ihmisillä on repussa myös paljon pettymyksiä ja epäluottamusta meikäläisiä kohtaan. (R7)

Det framkommer en känsla av att det är utmanande för båda teamen att tänka sig att just en modell av att arbeta skulle kunna vara det ultimata svaret på hur klienter bäst skall bemötas eller göras delaktiga i arbetet. Det framkom även att ett systemiskt sätt att arbeta inte endast hade fötts fram ur den rådande modellen med systemisk praktik med veckomöten. Utan att ett sätt att arbeta där den systemiska sättet är närvarande funnits med även före införandet av den systemiska praktiken som en modell inom finländskt barnskyddsarbete.

Teamet som jobbade med klienter inom öppenvården och familjesocialt arbete upplevde ändå att de ibland hade upplevt mindre psykisk belastning när de fick dela om klientfall vid veckomöten.

... kyl mä muistan sosiaalityöntekijänä että sellasten vaikeitten tilanteitten jakaminen... niin kyllähän se poisti tai vähensi sitä henkistä kuormitusta jota se asiakastyö oli tuonu, et semmonen positiivinen muistikuva... muistijälki siitä, ja ihan hyvillä mielin jatkan, mutta ehkä semmonen tietty kriittisyys säilyy mukana. (R7)

Det framkom att teamet som jobbade med barn som var omhändertagna upplevde att det mera var personalen från barnskyddsanstalterna som hade nytta av veckomötena.

Mä jotenkin ajattelen et se on enemmän arvoa niille osallistuville yksiköille ja niiden ohjaajille et saa moninaisesti sosiaalityöntekijöiden eri näkemyksiä. (R10)

Det blev tydligt att ingen av socialarbetarna eller socialhandledarna kunde säga att den systemiska praktiken med veckomöten som en grundpelare för arbetet, hade påverkat klienternas delaktighet nämnvärt. Som orsak till detta lyfte de bl.a. fram att det inte alltid finns ett eget värde i att klienterna deltar på veckomöten. Många gånger är varken klienterna eller deras anhöriga i tillräckligt bra skick för att det skall anses ändamålsenligt för dem att delta i de systemiska veckomötena.

Det framkom även att den systemiska arbetsmodellen var arbetsdryg. Speciellt för ett av teamen som till sin storlek var betydligt mindre, krävde arbetsmodellen mycket resurser.

... munki mielestä se on hyvin niinku työläs, siinä mielessä että se vaati paljon esityötä niin sanotusti, että sun pitis vähän prepata ne asiakkaat ja sun piti löytää se sopiva päivämäärä, ehtii tehdä se sukupuu ja kaikenlaista tämmösiä... (R4)

På grund av resursbrist hade ett av teamen även behövt sluta använda sig av systemisk praktik med veckomöten för närvarande.

6.4 Framtida utvecklingsmöjligheter för delaktigheten inom den systemiska praktiken

Eftersom vi även ville veta hur våra intervjurespondenter tyckte att den systemiska praktiken kunde se ut i framtiden och hur den systemiska praktiken kunde utvecklas till det bättre har vi sammanfattat svaren under en egen underrubrik. Det var teamet som jobbade med barn- och familjesocialarbete som hade flest tankar kring framtiden och utvecklingen.

Respondenterna som arbetar med barn placerade på anstalt framhåller nödvändigheten av nära samarbete med både institutionerna och barnen, vilket gör det opraktiskt att enbart förlita sig på veckomöten för ärendediskussioner. Deras arbete innebär ett djupt engagemang i kundernas situation. Med tanke på den intima karaktären av deras arbete, ses hela arbetskontexten som ett självständigt system, som främjar ett systemiskt förhållningssätt.

Respondenterna som arbetar med barn placerade på anstalt understrykte även skillnaderna mellan deras roll och de inom öppenvården för barnskydd och familjesocialt arbete. Deras ansvar sträcker sig till att delta i skolmöten, psykiatriker, läkarbesök etc. Väsentliga beslut, inklusive särskilda stödöverväganden, kräver närvaro. Följaktligen finner respondenterna att de är sammanflätade i olika aspekter av sina klienters liv, vilket tvingar dem att anta ett holistiskt och systemiskt perspektiv i sitt tillvägagångssätt.

Den socialekologiska teorin, som understryker det oskiljaktiga mellan sociala och ekologiska system som komplexa adaptiva system, stämmer väl överens med de erfarenheter som intervjupersonerna berättar om. Samtidigt som systemisk praxis är tydlig i deras arbete, riktas kritik mot element som uppfattas som kompletterande inom det systemiska ramverket, såsom den upplevda betungande karaktären av veckomöten. Snarare än att förbättra den systemiska

praktiken, ses dessa möten som ytterligare uppgifter som måste slutföras inom det systemiska ramverket. En av respondenterna från anstaltvården lyfte upp betydelsen av att få något mervärde till den systemiska praktiken. Hen uttryckte sig på följande sätt:

Jos siihen (viikkokokoukseen) sais jotenkin omanlaista lisäarvoa, mä tunnistan sen et se turhauttaa työntekijöitä. Me ollaan jo testattu uusia näkemyksiä toistemme kanssa ihan jokapäiväisessä keskustelussa. (R3)

På frågor om hur metoden kunde utvecklas svarade den enskilt intervjuade familjeterapeuten att i den bästa av världar kunde familjeterapeuten ha träffat familjen eller klienten redan tidigare. Angående praktikens framtid hoppades familjeterapeuten att det skulle finnas en kontinuitet. Någon slags kontinuitet nämndes även av teamet som arbetade med barn- och familjesocialarbete. Det nämndes att uppföljningsmöten kunde vara nyttiga i den systemiska praktiken, så att man faktiskt kunde se ifall åtgärderna faktiskt lyckats. En av respondenterna beskrev betydelsen av uppföljningsmöten på så här:

Se seuranta ois tosi hyvä ettei se jäis vaan siihen yhteen kokoukseen... yleensähan meidän asiakkaat kuitenkin tunsivat että ne saivat voimaa siitä ja hyvää palautetta, että ne oli iloisia ja silleen sen palaverin jälkeen, et tuli paljon semmosta hyvää... mut sitähan ois pitäny jatkaa ja kattoo et kantaako se sitten eteenpäin niihin muutoksiin mitä me haettiin siinä. (R9)

Familjeterapeuten som intervjuades enskilt var inte så hoppfull till den nuvarande utvecklingen. Angående framtiden hade familjeterapeuten tankar på följande sätt:

Jag skulle ju önska att samhället skulle vara mera dialogiskt och mera respekterande och att det skulle det skulle finnas mera av det här att faktiskt lyssna på att vad uppfattar klienten att är problem och vilka hypoteser har de själva, men inte ser jag så hemskt mycket tecken på att det skulle gå i den här riktningen. (R6)

Den enskilt intervjuade familjeterapeuten efterfrågade också mera samarbete med skolan samt mental- och missbrukarvården. Genom att samla alla experter runt samma bord, upplevde hen, att det skulle vara lättare att förstå vad som skulle vara mest relevant att satsa på i svåra klientfall. Även teamet som arbetade med barn- och familjesocialarbete upplevde att det skulle vara viktigt

att inkludera det nätverk som redan arbetar med familjen, som just exempelvis missbrukarvården. Även inom den socialekologiska teorin påpekas att individen ska ses som en del av sitt nätverk. En av respondenterna från teamet lyfte även upp betydelsen av psykiatrisk expertis. Till frågan om ifall det behövdes samarbete med andra aktörer uttryckte sig respondenten så här:

Mulla tuli heti mieleen psykiatrasta osaamista... että perheterapeutti joo, mutta hän ... joo, psykiatrasta osaamista mä toivoisin. (R4)

Å andra sidan lyftes även upp faktumet om att mängden av olika professionella under de systemiska veckomötena kan kännas överväldigande för familjen. Att ett team med flera deltagare ansågs delvis problematiskt med tanke på klienten, men samtidigt fördes diskussion om att ett mindre team med exempelvis endast två stycken professionella inte är tillräckligt många för att verkligen kunna bolla omkring med tankar kring fallet. En av respondenterna beskrev sina tankar om mötena på följande sätt:

Mä jotenki ajattelen et tämmönen formaatti mis on hirveesti aikuisia nii se on jo sinällään pelottava, et sillee mun mielestä se ois yks ehkä semmonen kehityshaaste tälle syty työskentelylle, et miten nuorten ja lasten osallisuutta vois lisätä ja miten siitä työskentelystä tulis semmosta rakentavaa et se veis asiakkaan elämää eteenpäin, ja se on kyllä ihan oma semmonen tutkimuspolkunsu ja kehittämispolkunsu. (R7)

Förutom att respondenten ovan nämnde att det finns ett behov av att öka delaktigheten hos barnen och de unga, diskuterades behovet även av andra intervjudeltagare. Det upplevdes svårt att öka delaktigheten hos de unga och barnen till samma nivå som föräldrarnas delaktighet, redan på grund av att barnet eller den unga oftast inte deltog i mötet. Hela poängen med barnskyddets uppgift fördes fram och att det av just det skälet är av stor betydelse att de unga och barnen verkligen blir delaktiga i sina egna ärenden. En av respondenterna uttryckte sin åsikt på detta vis:

... et se lapsi joka on se lapsensuojelun tärkein asiakas olisi siinä osallisena samalla tavalla kuin aikuinen, vanhempi... ei se ehkä oo ihan mahdollistakaan, oletan että siinä ois kehitettävää. (R7)

Eftersom den systemiska praktiken anses vara rätt så krävande av flera av respondenterna, nämndes även behovet av ordentliga resurser för att kunna utföra systemisk praktik på ett hållbart sätt. Teamet som arbetade med barn- och familjesocialarbete hade uttryckligen valt att inte använda systemisk praktik på grund av resursbrist. De ansåg att då de använde systemisk praktik

så blev arbetet gjort lite med vänstra handen. Då vi frågade om teamets tankar angående nästa år då de igen ska ta den systemiska praktiken i användning svarade en av respondenterna på detta sätt:

No mul on kans vähän kahtiajakoinen ajatus et jotenki se jäi vähän niinku... kokemuksena ne mitä meil on ollu, niin en oo saanu niistä niin paljon ku mitä sitä hehkutettiin, et miten hyvä työkalu se on, niin sit tavallaan mä odotan et sitte ku resurssit ois kunnossa ja kaikki ois kunnossa niin sit se lähtis lentoon, mutta en tiedä, sen näkee sitte jatkossa. (R8)

7. Forskningen som praktikforskning, hur resultaten kan tillgodogöras

Studien utförs som en praktikforskning, vilket innebär ett dialogiskt och aktivt samarbete mellan forskare, uppdragsgivare och de praktiker och aktörer som berörs (Julkunen, 2014). Något som är typiskt för praktikforskning inom det sociala arbetet är att forskningens och utvecklingens utgångspunkt är ett behov som härrör från experters eller klienters verksamhet (Satka et al., 2016).

Praktikforskningens mål är att producera vetenskaplig kunskap med ett praktiskt värde som kan gynna och främja den praktik som används på arbetsplatser inom socialsektorn.

Praktikforskningen görs som en del av Multiprax forskningsprojekt. Forskningsresultaten i denna forskning kommer troligtvis att gynna forskningsprojektet Multiprax men vi hoppas även att de berörda arbetsplatserna skall få nytta och glädje av resultaten och att det skall kunna stöda deras fortsatta arbete med den systemiska praktiken.

Av de tre forskare som utför denna praktikforskning har en erfarenhet av att ha jobbat inom barnskyddet samt av den systemiska praktiken i samband med arbetet på barnskyddet och vid kandidatstadiets arbetspraktik.

Det färdiga praktikforskningsarbetet kommer att publiceras på FSKC:s nätsidor och en tillkommande poster som i korthet beskriver forskningen och dess resultat kommer även att finnas tillgänglig på nätet.

De intervjuade enheterna kommer även att få ta del av forskningsrapporten. I mån av möjlighet och intresse berättar vi gärna för de olika enheterna eller andra aktörer inom Västra Nylands välfärdsområde om våra forskningsresultat.

Genom intervjuerna kommer både socialarbetare och socialhandledare att bli medvetna om forskningstemat och resultaten kring det. I samband med detta kan forskningsrapporten även sprida sig till andra aktörer via dem som varit delaktiga i forskningen.

8. Avslutande diskussion

En del tidigare forskning gällande systemisk praktik har gjorts i Finland. Det finns dock ständigt behov av mera forskning inom området eftersom metoden är relativt ny och vi befinner oss i en tid med stora förändringar inom social- och hälsovårds fältet. Vår studie kan förhoppningsvis belysa vikten av att fundera på hur den systemiska praktiken behöver se ut och anpassas inom olika sektorer inom socialvården. Vår studie har speciellt inriktat sig på att undersöka ifall den systemiska praktiken i form av veckomöten, har ökat klienternas delaktighet.

I vår studie framkom det att klienternas delaktighet inte har ökat märkbart genom veckomötena. Detta betyder dock inte att delaktighet, dialog och ett systemiskt sätt att arbeta inte skulle finnas närvarande hos dem vi intervjuat. Det framkom under intervjuerna att speciellt teamet som jobbar med omhändertagna barn som bor på anstalt, använder sig av ett systemiskt sätt att arbeta eftersom arbetet till sin natur kräver ett arbetssätt där barnets liv ses som en del av ett större system.

Trots att delaktigheten inte ökat nämnvärt har de klienter som deltagit i mötena ändå upplevt situationen som positiv. Respondenterna upplevde det kollegiala stödet och familjeterapeutens roll som en del av veckomötena som något positivt och mycket viktigt. Ett av teamen ansåg dock att det kollegiala stödet och dialogen flyter på så bra under veckan att själva veckomötet inte egentligen uppfyller någon större funktion förutom just genom att familjeterapeuten kan vara närvarande.

Eftersom familjeterapeuten är den enda utomstående experten inom våra respondenters team, framkommer det att förväntningarna på terapeuten kan bli stora. Det finns ett stort behov för mångprofessionellt arbete, där respondenterna efterlyser speciellt kunnande inom psykiatrin.

Den systemiska verksamhetsättet som arbetsmetod passar inte nödvändigtvis alla slags klienter och därför behöver uppmärksamhet även fästas på att inte vissa slags klienter blir åsidosatta på grund av att arbetsmetoden inte passar dem lika bra. Det framkommer även tydligt i vår studie att den systemiska praktiken inte nödvändigtvis passar lika bra inom alla sektorer. Det blev tydligt

att våra respondenter främst ansåg att den systemiska praktiken passade som ett hjälpmedel och som en arbetsmetod i bemötandet av barn som ännu hade möjlighet att bo hemma. Den systemiska praktiken med veckomötena som en kärnfunktion ansågs inte vara speciellt hjälpsam när det kom till kliner som var placerade utanför hemmet. Detta berodde bl.a. på att klienterna inte längre lever sitt vardagsliv i sitt familjehem utan bor på anstalt, på att många av klienterna mår för dåligt för att delta i möten men också och kanske främst på att det arbete som bedrivs bland de barn som bor på anstalt redan till sin natur är systemiskt på olika sätt. Det visade sig också att arbetsmetoden ansågs arbetsdryg och att det krävde mycket förberedelse, speciellt ifall klienterna verkligen fysiskt deltog under veckomötena. Tids och resursbrist ansågs vara svårt att pussla ihop med de systemiska veckomötena.

Det systemiska verksamhetsättet behöver ständigt vara i rörelse och utveckling och det skulle inte vara gynnsamt ifall detta arbetssätt stagnerade. Det skulle även vara viktigt att modellen kunde anpassas bättre inom olika sektorer, där modellen kunde ha sin egen särprägel beroende på hurdana omständigheter klienterna befinner sig i.

Framtida forskningsmöjligheter kunde vara att undersöka hur modellen kunde fortsätta anpassas på olika sätt i Finland och att skapa utrymme för skillnader inom olika sektorer. Det skulle även vara viktigt att fundera på ifall det behövs ett större mångprofessionellt samarbete kring den systemiska praktiken. I dagsläget är samarbetet främst mellan socialarbetare, socialhandledare och familjeterapeuten. Psykiskt kunnande och ett samarbete med psykiatrin efterlystes av alla respondenter.

Vår forskningsfråga undersökte hur barns och familjers delaktighet syns inom den systemiska praktiken. Delaktigheten har inte ökat nämnvärt genom praktiken inom de team vi fick intervjua. Delaktighet förekommer dock, både genom att klienterna kan delta på veckomöten och bli hörda även på andra sätt i arbetet.

Vi upplevde att det fanns en viss kritiskhet till den systemiska praktiken eftersom den inte nödvändigtvis är lika användbar inom alla sektorer samt att modellen kräver mycket bakgrundsarbete. Vi upplevde även att familjeterapeuterna i stort hade en mera positiv inställning och ansåg sitt bidrag till den systemiska praktiken som något viktigt.

Vi har i vår studie använts oss av ett socialekologiskt perspektiv. Inom denna teori fäster man vikt vid kopplingen mellan mänskliga och naturliga system. Viktigt inom denna teori är att även små förändringar kan ha oväntade och överraskande effekter. Det går klart och tydligt att urskilja att respondenterna i denna studie ständigt arbetar med en medvetenhet om att deras klienter är del av ett större system där olika saker hör ihop och behöver balanseras tillsammans. Ekologisk praktik förespråkar ett integrerat perspektiv med hänsyn till en människas hela livskontext. Den systemiska praktiken med veckomöten som en kärnfunktion, försöker ta fasta på hela människans livskontext. Det blev tydligt att de olika respondenterna var väl medvetna om vikten av att arbeta på ett sätt där klientens liv granskas ur en sådan synvinkel. Frågan som ständigt kom upp var ifall just veckomötena var ett fungerande sätt att öka delaktigheten och det systemiska tänkandet i arbetet.

Källor

Aaltio, E. (2022). *Effectiveness of the Finnish Systemic Practice Model for children's social care. A realist evaluation*. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9224-8>

Aaltio, E., & Isokuorti, N. (2019). Systemisen lastensuojelun toimintamallin pilotointi. *Julkari*, 3/2019. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137709/URN_ISBN_978-952-343-289-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Biggs, R., Clements, H., de Vos, A., Folke, C., Manyani, A., Maciejewski, K., ... & Schlüter, M. (2021). What are social-ecological systems and social-ecological systems research?. In *The routledge handbook of research methods for social-ecological systems* (pp. 3-26). Routledge.

Brinkmann, S., & Kvale, S. (2018). *Doing Interviews*. SAGE Publications Ltd.

Juhila, K. Teemoittelu. I verket Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*.

Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja].

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/> Hämtat 8.11.2023

Julkunen, I. (2022). *Multiprax*. Helsingfors universitet, FSKC (Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området), Novia, SSKH vid HU.

https://stm.fi/documents/1271139/125598325/HY_Ilse+Julkunen_Forskningsplan_Socialt_arbete2022.pd33f/b867671a-41b6-1789-1559-7e26ca18b38a/HY_Ilse+Julkunen_Forskningsplan_Socialtarbete2022.pdf?t=1656574016665%20H%C3%A4mtad:%2010.10.2022

Julkunen, I. (2014). Praktikforskning i ett relationsperspektiv. *Janus*, 22 (1), 77- 83.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131363/URN_ISBN_978-952-302-749-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y Hämtad 15.01.2023

Lastensuojelu.info (u. å.) *Sanasto*. Hämtad 2024-01-29 från

<https://www.lastensuojelu.info/sanasto/#huostaanotto>

Nylund, J., & Rosendahl, M. (2023). *Systemiskt arbetssätt inom barn- och familjesocialarbete samt eftervård—En studie kring arbetssätt och visioner ur socialarbetares och socialhandledares perspektiv*[Forskningsrapport].

Payne, M., & Nilsson, B. (2008). *Modern teoribildning i socialt arbete* (2. svenska utg.). Natur och kultur.

Payne, M., & Nilsson, B. (2015). *Modern teoribildning i socialt arbete* (3. svenska utg.). Natur & Kultur

Purhonen, E., & Hänninen, H. (2022). ”Viikkokokous on se paikka, missä me hirveen paljon opitaan itsestämme ja toisistamme.” *Käytäntötutkimus lastensuojelun ammattilaisten kokemuksista koskien systeemiä viikkokokouksia* (s. 21) [Praktikforskningsrapport]. Helsingfors universitet.

https://www.socca.fi/files/9855/RAPORTTI_Is_ammattilaisten_kokemuksia_koskien_systeemista_a_viikkokokousta_Purhonen_ja_Hanninen.pdf

Satka, M., Julkunen, I., Kääriäinen, A., Poikela, R., Yliruka, L. ja Muurinen, H. (2016). Johdanto – Käytäntötutkimus tietona ja taitona. Teoksessa Satka, M., Julkunen, I., Kääriäinen, A. Poikela, R., Yliruka, L. & Muurinen, H. (toim.) *Käytäntötutkimuksen taito*. Heikki Waris - instituutti. E-aineisto.

Socialvårdslag (2014/1301) So 201

THL (2020). *Främjande av delaktighet*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/framjande-av-delaktighet> Hämtad: 04.12.2023

Yliruka, L. (2023). *Systeeminen toimintamalli lastensuojelussa—THL*. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeeminen-toimintamalli-lastensuojelussa>

Bilagor:

Intervjufrågor

Allmänt

- Hur länge har ni jobbat med systemisk praktik?
- Beskriv hurdana erfarenheter har ni av systemisk praktik och hur du upplever veckomötena/träffarna.
- Berätta om era systemiska möten. Hur ofta har ni systemiska veckomöten? Vem deltar i möten? (föräldrar, barn, socialarbetare)
- (Upplever ni att veckomötena är nyttiga i ditt arbete)

Klienternas delaktighet i veckomötena

- Berätta om hur ni väljer familjer till arbetssättet. Väljs alla, kan ni påverka vem som väljs till case?
- Deltar barnen och familjerna i möten? Hur skulle du beskriva familjers delaktighet i möten?
- Berätta era erfarenheter av möten. Vad har funkat i mötena, vad har inte funkat?
- Får familjerna ta del av något som diskuteras på veckomötena ifall de inte själva deltog?
- Ser du att kunskapen som delats på mötena påverkar det praktiska arbetet som görs?
- Hur mycket diskuteras barnets och familjemedlemmars behov, önsknings och känslor på mötena?

Framtiden

- Vad har fungerat/inte fungerat enligt er på veckomötena?
- Upplever ni att det finns ett behov att stöda familjernas delaktighet mera under veckomötena?
- Hur skulle ni själva utveckla den systemiska praktiken?
- Har ni något ni ännu vill tillägga?

Samtyckesblankett

Jag ger mitt samtycke till att delta i studien ”Systematisk praktik i västra Nylands välfärdsområde- Hur syns barn och familjers delaktighet i systemisk praktik?

Jag har fått information om studiens syfte, ändamål och publicering.

Jag ger även mitt samtycke till att intervjun kommer att bandas in och att den informationen jag delger får användas i studien. Jag är medveten om att jag när som helst under processen kan avbryta mitt deltagande.

